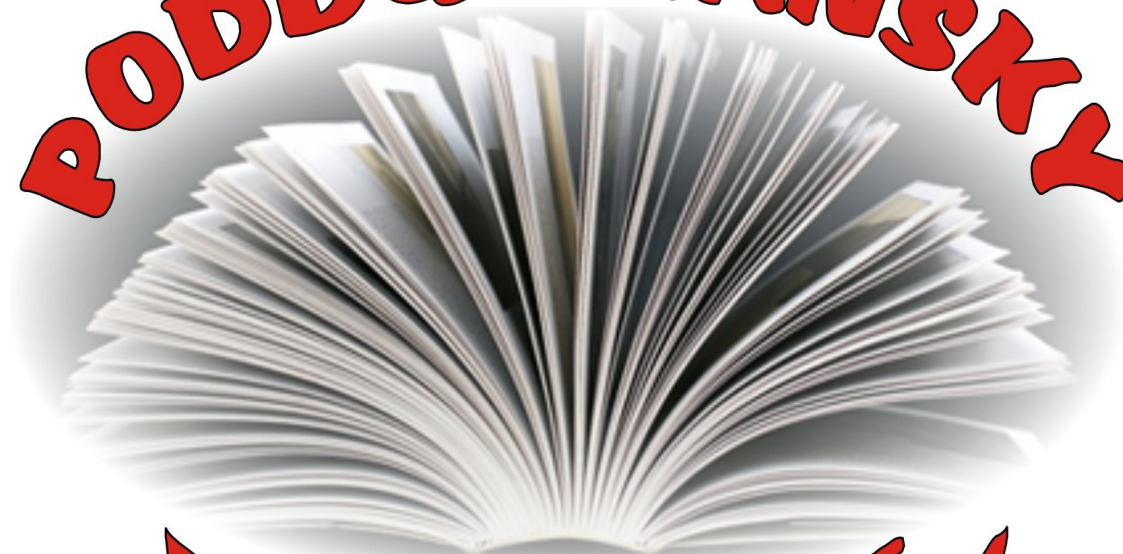

PODDUKLIANSKY

KNIHOVNÍK

Ročník 6 číslo 1

2015

Časopis Poddukľianskej knižnice vo Svidníku

VESELÚ VEĽKÚ NOC

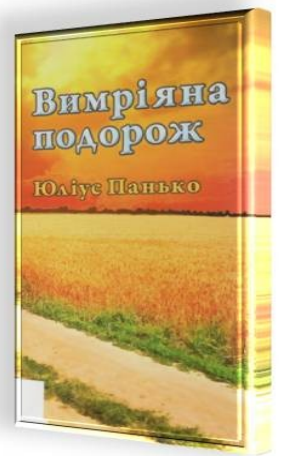
OBSAH

<i>Knižnica pre všetkých.....</i>	<i>1</i>
<i>Naše aktivity.....</i>	<i>1</i>
<i>Týždeň slovenských knižníc v Podduklianskej knižnici.....</i>	<i>3</i>
<i>Z činnosti knižníc svidníckeho regiónu v roku 2014.....</i>	<i>8</i>
<i>Oddelenie ako ho (ne)poznáte.....</i>	<i>15</i>
<i>Regionálne osobnosti – Miron Pribula.....</i>	<i>17</i>
<i>Z pera našich čitateľov.....</i>	<i>20</i>
<i>Hlas pamäti – cenná publikácia M. Škurlu.....</i>	<i>20</i>
<i>Nájdená poviedka I. J. Skľarského.....</i>	<i>22</i>
<i>Police plné kníh.....</i>	<i>23</i>
<i>Jazykové omyly.....</i>	<i>25</i>
<i>Viete, že...?.....</i>	<i>26</i>
<i>Výrazy, ktoré prekľenuli tisícročia.....</i>	<i>27</i>
<i>Čas na zábavu.....</i>	<i>28</i>

Knižnica pre všetkých

Naše aktivity

V priestoroch Podduklianskej knižnice vo Svidníku sa organizujú rôzne kultúrno-spoločenské podujatie, ale i stretnutia so spisovateľmi, prezentácie kníh. Jedným z takýchto podujatí bola **17.2.2015** prezentácia najnovšej knihy regionálneho spisovateľa, pedagóga, novelistu a poviedkára, rodáka z obce Dlhoňa okres Svidník, **Júliusa Paňka *Vymrijana podorož (Vysnívaná cesta)***. Zrnkami pšenice ju do literárneho sveta uviedli Ivan Jackanin, predseda Spolku ukrajinských spisovateľov na Slovensku a Kamil Beňko, riaditeľ Podduklianskej knižnice, ktorí zároveň knihe a jej tvorcovi popriali veľa vďačných a spokojných čitateľov. Spestrením podujatia bol prednes úryvkov z autorovej tvorby v podaní členiek Klubu umeleckého slova pri Podduklianskej knižnici Oľgy Uramovej, Anny Vaňkovej a Márie Paňkovej. Radosť plnému hľadisku urobili aj členovia hudobného zoskupenia trio Tropar v podaní: Miroslav Humeník, Anna Vaňková a Mária Labíková svojimi lyrickými piesňami. Na záver sa autor poďakoval prítomným za ich hojnú účasť a príjemnú atmosféru a k slovu sa už dostali ostatní gratulanti. Autogramiádou a slávnostným prípitkom sa zavŕšilo toto milé podujatie. Július Paňko, okrem spomenutej najnovšej knihy, napísal ešte ďalších 5 kníh, a to: ***Na hory, na lisy, na skeli (Na hory, na lesy, na skaly), Kurortni testy (Kúpeľné testy), (Ne)obmeženi možlyvosti***

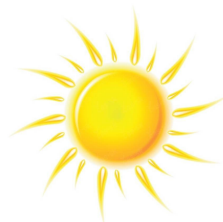

((Ne)obmedzené možnosti), Levoška, Al'bon (Album), z ktorých dve boli preložené do slovenčiny a dve sú v elektronickej podobe ako e-knihy. Knihy do slovenčiny preložila autorova manželka Mária Paňková. Jeho poviedky sú blízke našincovi, lebo autor čerpá námet z rodného podduklianskeho kraja, s ktorým je veľmi úzko spätý, miluje svoje rodisko, kraj a ľudí v ňom, a preto jeho tvorba má čo povedať súčasníkom i budúcim generáciám.

Zatmenie Slnka poznali už pred tisícročiami staré vyspelé kultúry, ktoré zistili že zatmenia sa periodicky opakujú. Je to prírodný úkaz, ktorý nastane, ak sa Slnko, Mesiac a Zem dostanú do jednej priamky. Na Zemi sa to prejavuje tak, že Mesiac úplne alebo čiastočne zatieni Slnko. Poznáme úplne zatmenie Slnka, t.j. keď Mesiac zatieni celú viditeľnú plochu Slnka,

čiastočné zatmenie Slnka, keď Mesiac zatieni Slnko len čiastočne a prstencové zatmenie Slnka, pri ktorom sa stred Mesiaca dostane presne pred stred Slnka, ale svojou plochou nezatieni celý povrch Slnka, pretože slnečný kotúč je viditeľný na okrajoch. Toto nastáva vtedy, ak je Mesiac dostatočne ďaleko od Zeme. Zatmenie Slnka nastáva každý rok.

Je vždy viditeľné len v určitých zemepisných šírkach a len z časti povrchu Zeme. Zatmenie Slnka pozorované **20. marca 2015** bolo najväčšie na území Slovenska medzi rokmi 2011 až 2026. Aj vo Svidníku sme mohli pozorovať čiastočné zatmenie slnka, a to pri Podduklianskej knižnici, kde bolo medzi knižnicou a základnou školou zriadené stanovište s ďalekohľadom a s pomôckami na vizuálne pozorovanie tohto prírodného úkazu prístupné širokej verejnosti. V meste Svidník bolo toto zatmenie dobre pozorovateľné, pretože prevládalo jasné počasie. Začiatok bol o 9.45 hod., maximum 10.54 hod., koniec 12.05 hod. a veľkosť zatmenia 59,5%. V priestoroch knižnice sa uskutočnila aj krátka prednáška na tému zatmenia Slnka.

Týždeň slovenských knižníc v Podduklianskej knižnici vo Svidníku

Č I T A T E L S K Ý
M A R A T Ó N

23.3.2015

Rozprávočky do rúčky - besiedka pre
deti MŠ Ul. 8. mája - 23.3.2015

Besiedka pre deti MŠ
Ul. L. Štúra - 24.3.2015

Z klenotnice slovenskej literatúry: Ľ. Štúr – hodina literatúry pre stredoškolákov - 24.3.2015

Tvorivá dielňa

Rozprávky starej matere

pre žiakov ZŠ Vyšný Orлік 25.3.2015

Najčastejšie diagnózy v kožnej ambulancii a riziká slnečného žiarenia, to bola téma prednášky MUDr. Tatiany Paňkovej, lekárky z Kožnej ambulancie vo Svidníku, ktorá sa uskutočnila v priestoroch Podduklianskej knižnice dňa **25.3.2015** v spolupráci s Ľubomírom Dercom z OZ HELPONKO Mestisko, v rámci cyklu podujatí venovaných celosvetovému problému a to rakovine, ochoreniu, pred ktorým má každý rešpekt a strach. Aj kožné choroby patria do tejto skupiny ochorení. Koža je dôležitým prvkom termoregulácie tela, cez kožu náš organizmus dýcha, cez kožu sa zbavujeme odpadových látok, preto chorobné prejavy na nej sú aj zrkadlom našich vnútorných orgánov, ktoré sa podieľajú na množstve disharmónií a porúch, prejavy ktorých sa nám odzrkadlia aj na koži.

Koža však reaguje nielen na vnútorné procesy organizmu, ale vo veľkej miere aj na stav psychiky. Pri problémoch kože nestačí sa venovať len vonkajšiemu povrchu tela, ale hlavne stavu tráviacej sústavy, čriev, pečene, žlčníka, pankreasu, sleziny. Toxíny, ktorých sa telo nevie zbaviť, sa vylučujú aj prostredníctvom kože a práve tieto spôsobujú rôzne výsevy, ekzémy, akné, atopický ekzém a pod., o ktorých sme sa mali možnosť dozvedieť viac od odborníčky na túto problematiku.

Ján Brudňák a Ivan Kostik - dvaja svidnícki cykloturisti sa rozhodli v roku 2014 absolvovať cykloturistickú trasu na nórsky Severný mys alebo Nordkapp, ktorý je označovaný aj za najsevernejší bod Európy. O tejto, pre niekoho možno aj riskantnej a nebezpečnej ceste, prišiel do knižnice **26. marca 2015** pre študentov Strednej odbornej školy technickej vo Svidníku porozprávať Ján Brudňák, jeden z účastníkov tejto expedície. Prostredníctvom

elektronickej prezentácie sa študenti oboznámili s tým, ako sa na túto cestu, ktorá sa začala v nedeľu 29. júna 2014, pripravovali, čo im v ich vybavení nesmelo chýbať, čo si mohli zobrať na bicykel, aby nebol preťažovaný, ako a kde boli na tejto ceste ubytovaní, ako sa stravovali, aké mali počasie, aké štáty precestovali, ako sa presúvali po vode, čo ich táto cesta stala, kto ich sponzoroval a ešte veľa iných zaujímavosti. Svoj cieľ dosiahli 26. júla 2014 keď sa dostali na Severný mys Nordkapp. Cyklotúra im trvala celkovo 74 dní, z toho iba dva dni nesedeli na bicykloch vôbec a za ten čas prešli 8465

kilometrov, denne najazdili asi 130 km. Domov do Svidníka sa vrátili 10. septembra 2014.

Rok Ľudovíta Štúra

Tvorivá dielňa

pre žiakov ZŠ Cernina 26.3.2015

Bola raz jedna trieda - pre žiakov ZŠ Ul.
Karpatská - 26.3.2015

Bola raz jedna trieda - beseda o knihe.
Zápis prvákov do knižnice - ZŠ 8. mája
27.3.2015

Týždeň slovenských knižníc bol ukončený v Podduklianskej knižnici **27. marca 2015** literárno-hudobným pásmom **Veľká noc, pamätník obyčajov našich predkov**, ktoré bolo venované obyvateľom Domova dôchodcov vo Svidníku.

Aj pre používateľov a návštevníkov **bibliobusu** bola v rámci Týždňa slovenských knižníc pripravená pestrá paleta podujatí pre žiakov svidníckeho regiónu, ako informačné hodiny, na ktorých sa žiaci dozvedeli nielen o vzniku a poslaní knihy, ale aj o možnostiach využívania služieb tejto mobilnej knižnice, čo všetko ponúka, o zložení jej knižničného fondu, ale aj jej kultúrno-spoločenských podujatiach. Súčasťou týchto informačných hodín boli aj bezplatné zápisy za čitateľov bibliobusu. Obľúbené sú aj exkurzie žiakov, ale aj rôzne hádankárske a vedomostné súťaže.

Hlavnou myšlienkou Týždňa slovenských knižníc je zviditeľňovať knižnice aj prostredníctvom rozmanitých aktivít a podujatí. Týždeň slovenských knižníc priniesol pozitívne výsledky a my sa už teraz tešíme na jeho ďalší ročník.

V rámci Týždňa slovenských knižníc šancu na vrátenie kníh bez zaplataenia upomienok využilo 62 čitateľov, ktorých dlžná suma voči knižnici činila 146,30 €. Do knižnice sa v tento týždeň zapísalo 26 nových čitateľov. Internet zdarma využilo 33 používateľov. V TSK bolo uskutočnených celkom 25 podujatí, na ktorých sa zúčastnilo 449 účastníkov.

Ďalšie podujatia v mesiacoch január – marec 2015:

Január 2015

28.1.2015 - Mária Ďuríčková - Danka a Janka - beseda

Február 2015

18.2.2015 - Zarecituj si básničku - výber poézie pre 3. roč. ZŠ 8. mája

Marec 2015

4.3.2015 - Josef Čapek - Rozprávky o psíčkovi a mačičke IV. ZŠ

5.3.2015 - Rozprávkový svet - beseda pre deti DD

5.3.-6.3.2015 - Slávnostný zápis prvákov do knižnice I. ZŠ 2x

6.3.2015 - Blažena Mikšíková - Belások - čítanie pre deti MŠ Ul. Ľ. Štúra

6.3.2015 - Čarovné rozprávky pre deti MŠ Ul. 8. mája

10.3.2015 - Slávnostný zápis prvákov do knižnice Spojená škola ZŠ

11.3.2015 - Moje rozprávky - čítanie rozprávok deťom MŠ Ul. Gen. Svobodu

12.3.2015 - Z rozprávky do rozprávky - pre deti DD

13.3.2015 - Marianna Grznárová - Mat'ko a Kubko - beseda o knihe

13.3.2015 - Slávnostný zápis prvákov do knižnice Ul. Karpatská

17.3.2015 - Pavol Dobšínský - Trojruža - beseda o knihe pre 3. roč. ZŠ 8. mája

18.3.2015 - Slávnostný zápis prvákov do knižnice CZŠ

Exkurzie do knižnice

O histórii, zvykoch a tradíciách najvýznamnejšieho, najdôležitejšieho a najväčšieho sviatku kresťanov Veľkej noci sa uskutočnilo **29. marca 2015** v Podduklianskej knižnici podujatie

pod názvom **Veľkonočné zvyky s triom Tropar.** Prítomní sa dozvedeli napr. o pôvode tohto sviatku, ktorý pochádza zo starožidovského sviatku pésah a slávi sa prvú nedeľu po prvom splne po jarnej rovnodennosti, že táto Veľkonočná nedeľa je pohyblivým sviatkom a môže pripadnúť na čas od druhej polovice marca do konca apríla, že kresťania si pripomínajú umučenie, smrť a vzkriesenie Ježiša Krista, že Veľkej noci predchádza 40-dňový pôst, ktorý začína Popolcovou stredou, že počas tohto obdobia sa

kresťania zdržiavajú zábavy a hodovania, ale dozvedeli sa aj tom, že v tradičnej kultúre sa so sviatkami Veľkej noci spájali obyčaje spojené s príchodom jari a mnoho iných informácií. Celým programom nás sprevádzali členky speváckeho tria Tropar, ktorých hovorené vstupy boli popretkávané duchovnými piesňami v podaní členov tria Tropar v zložení Miroslav Humeník, Anna Vaňková a Mária Labiková.

Nadežda Mičáková

Z činnosti knižníc svidníckeho regiónu v roku 2014

V okresoch Svidník a Stropkov bol celkový počet verejných knižníc 73. Do ročnej štatistiky sa nezapočítavali knižnice dlhodobo stagnujúce knižnice. Ročný výkaz o knižnici KULT 10-01 museli vyplniť aj tie knižnice, ktoré stagnovali do 5 rokov. Štatistické výkazy celkovo vyplňalo 18 knižníc, a to elektronickou formou na stránke MK SR <https://registerkultury.gov.sk/statistika2014-kniznice/>.

Podduklianska knižnica vo Svidníku

Z ročného plánu 2 500 používateľov knižnica a bibliobus v roku 2014 zaregistrovali **2 546 používateľov**, čo predstavuje plnenie plánu na **101,84%**. Z celkového počtu uvedených používateľov **detských** činilo **44,65%**. Percento registrovaných používateľov z počtu obyvateľov (32 791) činilo **12,87%**.

Registrovaní používatelia využili služby knižnice a bibliobusu v priemere **12,80-krát**.

Počet registrovaných používateľov za rok 2014

	PK	BUS	Spolu	Index
Používatelia celkom	2 080	466	2 546	101,55
- z nich deti	829	308	1 137	105,27

Návštevníkov bolo evidovaných 32 613. Index 100,77.

- z nich v PK	28 100
v BUS-e	4 513

V porovnaní s rokom 2013 bol zaznamenaný nárast o 250 návštevníkov.

Úsek hudobný a umenovednej literatúry navštívilo **2 269** návštevníkov, z nich 588 detí. Celosvetovú počítačovú **sieť internet** využilo **903** návštevníkov, z nich **393** detí.

Pobočka pre zrakovo postihnutých občanov evidovala **11** nevidiacich a slabozrakých používateľov, ktorí si vypožičali **572** titulov **zvukových kníh** (4 262 kaziet) a 102 MP3. **Celkove pobočku navštívilo 122 návštevníkov. Knižnica Mateja Hrebendu v Levoči robí pravidelný rozvoz súborov zvukových kníh pre našu pobočku (štvrt'ročne).**

Na pobočke v Domove dôchodcov bolo evidovaných 4 používateľov, ktorí si vypožičali **7 kníh**. Celkove pobočku navštívili **4 návštevníci**. Zároveň na pobočke bol obmenený a doplnený KF (1x) a tak celkový počet kníh v súbore činí 66 zväzkov. Pre obyvateľov Domova dôchodcov boli zorganizované 3 podujatia.

V rámci individuálnej práce s používateľom boli poskytnuté **informácie v počte 1 045 z toho v PK 849.**

Na požiadanie používateľov bola poskytnutá **3x donáška kníh do domu.**

Prehľad výpožičiek za rok 2014

	PK	BUS	Spolu
Výpožičky celkom	58 516	22 645	81 161
z nich pre deti			19 386
prezenčné výpožičky	12 289	44	12 333

Z ročného plánu **75 100** výpožičiek za hodnotené obdobie knižnica dosiahla **81 161** výpožičiek, čo predstavuje plnenie z ročného plánu na **108,07 %**.

Počet výpožičiek:

- na 1 obyvateľa 2,55 (súčet obyvateľov mesta Svidník a obyvateľov, kde sa poskytujú služby bibliobusom, ktorý činí 31 817)
- na 1 registrovaného používateľa 25

V porovnaní s minulým rokom bol zaznamenaný pokles výpožičiek o **8 073**.

V hodnotenom období oddelenie služieb a bibliobusu uskutočnilo 174 podujatí, na ktorých sa zúčastnilo 4 764 účastníkov. Bolo vyhotovených 38 nástieniek (21 PK) a inštalovaných 23 výstaviek (13 PK). Jednou z najväčších a najzaujímavejších výstav bola výstava **70. výročie KDO**, ktorú navštívili žiaci ZŠ, študenti SŠ a dospelí obyvatelia mesta a okolia.

Možnosť zahrať si Xbox, ktorý je súčasťou úseku pre deti (od 24.7.2012) v roku 2014 využilo 1 276 detí.

PRÍRASTOK KNIŽNIČNÉHO FONDU

Prírastok KF činil **1 566 kn.j.**, z toho:

v PK	1 147 kn.j.
v BUS	419 kn.j.

Prírastok získaný kúpou CK činil 1 338 kn.j., (grant-860, kúpa-478) t.j. 85,44 % z celkového prírastku, z toho:

- v PK 957 kn.j. t.j. 83,44 % z prírastku CK
- v BUS 381 kn.j., t.j. 90,93 % z prírastku BUS

Prírastok získaný darom 228 t.j. 14,56 % z celkového prírastku (CK-190 t.j. 16,56%, Bus-38 t.j. 9,07 %)

GRANTY, NADÁCIE, SPONZORSKÉ PRÍSPEVKY, DARY

Dotácia MK SR na projekty

Knihy pre každého - dotačný systém Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Kultúrne aktivity v oblasti pamäťových inštitúcií. Akvizícia knižníc. Hodnota **6 400.- €**.

Bibliobus – zdroj informácií a vedomostí - obstaranie hmotného majetku v intenciách bežných výdavkov – služby súvisiace s realizáciou projektu Bibliobus ŠPZ SKA-710 AC – výmena plechov, pretesnenie strechy bibliobusu, prelakovanie celého bibliobusu v hodnote **4 750.- €**.

Tradičné hodnoty knižnice v kontexte modernej komunikácie – obstaranie hmotného majetku v intenciách bežných výdavkov – PC zostavy + softvér 10 ks, notebooky + softvér 3 ks, multifunkčné a kopírovacie zariadenie 1 ks v hodnote 13 205.- € - **projekt nebol podporený**

Kultúrne poukazy 2014 - projekt na sprístupnenie kultúrnych hodnôt a poskytnutie kultúrnych aktivít a služieb žiakom základných a stredných škôl a ich pedagógom prostredníctvom kultúrnych poukazov v kultúrnych inštitúciách – dotácia v grantovom systéme od Ministerstva kultúry SR v hodnote v hodnote **288.- €**

Mestský úrad Svidník – finančný príspevok na nákup literatúry v hodnote **200.- €**

Koncom roka 2014 boli vypracované 3 projekty na rok 2015, výsledky, ktorých budú známe až **v roku 2015: S knihou nie si nikdy sám, Aj čitateľský preukaz je vizitkou knižnice, Didakticko-prezentačná technika v knižnici.**

Dotácia z Mestského úradu Svidník

Mestský úrad Svidník – finančný príspevok na nákup literatúry v hodnote **200.- €**

Knižné dary od:

Tlačiareň svidnícka, s.r.o. Svidník

Zväz ukrajinských spisovateľov žijúcich na Slovensku

Zväz spisovateľov Ukrajiny

Kalligram Bratislava

Knižničný fond darovaný rôznymi inštitúciami, spolkami, nadáciami, autormi kníh a čitateľmi stacionárnej knižnice a bibliobusu.

KNIŽNICE V OKRESE SVIDNÍK

Celkový počet verejných knižníc v okrese Svidník bol 46 knižníc. Fungujúcich bolo 11 knižníc a stagnujúca do 5 rokov bola jedna OčK v Mestisku. Stagnovalo 35 knižníc.

Okres Svidník v roku 2014 evidoval 11 knižníc, z toho:

- **1 regionálnu knižnicu – Poddukliansku knižnicu vo Svidníku**
- **1 Mestskú knižnicu v Giraltovcich**
- **8 obecných knižníc s neprofesionálnymi zamestnancami**
- **1 obecnú knižnicu s profesionálnymi zamestnancami**

Podduklianska knižnica vo Svidníku zabezpečovala **knižnično-informačné služby bibliobusom v 33 obciach okresu Svidník, taktiež pri II. ZŠ vo Svidníku (v okrese Stropkov v 27 obciach)**. Mobilnou knižnicou boli nahradené knižničné a informačné služby v obciach, kde obecná knižnica nie je alebo dlhodobo stagnuje. Podduklianska knižnica má zriadené 3 pobočky, a to pobočku pri Domove dôchodcov, pobočku pre zrakovo postihnutých pri hudobnom úseku a 1 mobilnú knižnicu.

Počet obyvateľov : a) v okrese: 21 019 (bez stag. knižníc)
b) okresného sídla: 11 444
c) v obciach okresu: 5 429 (bez stag. knižníc)

Počet obecných knižníc spolu: 9, z toho:

a) s profesionálnymi zamestnancami: 1
b) s neprofesionálnymi zamestnancami: 8

Mestská knižnica v Gíraltovciach sa presťahovala do iných **lepších priestorov**. Koncom roka 2014 odišla do dôchodku dlhoročná knihovníčka Anna Mitaľová, ktorej patrí poďakovanie za dlhoročnú odbornú prácu. Novou knihovníčkou sa stala Bc. Michaela Marcinová.

Knižnice, ktoré doplnili KF kúpou: PK vo Svidníku, MsK v Gíraltovciach, Ock – Kalnište, Okrúhle a Ladomírová.

Knižnice, ktoré doplnili KF darom: Ock Kružlová, Soboš, Rakovčik a taktiež darom doplnili KF regionálna PK vo Svidníku a MsK Gíraltovce.

Knižničný fond

Celkový stav KF v okrese Svidník k 31.12.2014 bol **132 931 kn.j.**, z toho v PK Svidník 92 938 kn.j., v MsK Gíraltovce 18 902 kn.j. a v obecných knižniciach 21 091 kn.j. Je to stav knižničného fondu iba vo fungujúcich knižniciach v okrese (stagnujúce knižnice sa nezapočítavajú do štatistického vykazovania). V roku 2014 neboli zrušené žiadne knižnice. Obecnú knižnicu v Mestisku evidujeme ako stagnujúcu, a to od roku 2013, nakoľko sa v obci zrušila ZŠ.

Počet kn.j. na 1 obyvateľa v okrese činí 6,32 kn.j. (**z počtu 21 019 obyvateľov**, bez obyvat. stag. knižníc). Na 1 používateľa pripadá 38,79 kn.j.

Ročný prírastok KJ v okrese Svidník činil **1909 kn.j.**, z toho v PK 1 566 kn.j., v MsK Gíraltovce 182 kn.j. a v obecných knižniciach 161 kn.j.

Úbytok v roku 2014 činil **1712 kn.j.**, z toho 1031 v PK, 38 kn.j. v MsK Gíraltovce, v obecných knižniciach 643 kn.j.

Knižnice v okrese odoberali 58 **titulov** periodík v 79 exemplároch.

Celkový počet KJ spracovaných automatizovane v okrese Svidník činí 115675 kn.j.

Výpožičky

V roku 2014 bolo vypožičaných v knižniciach okresu Svidník **94 201 kn.j.**, z toho

81 161 kn.j. v PK, 9770 kn.j. v MsK Giraltovce a 3270 kn.j. v obecných knižniciach.

Na 1 obyvateľa v okrese pripadá **4,48 výpožičiek** a na 1 registrovaného používateľa **27,49 výpožičiek**.

Prostredníctvom **MVS z iných knižníc** bolo používateľom vo svidníckom okrese poskytnutých 133 kn.j. MVS-kou iným knižniciam bolo poskytnutých 60 kn.j. **Prezenčné výpožičky** v okrese evidovala PK a MsK Giraltovce, spolu 13252 kn.j. V PK bolo vypracovaných **36 rešerší a 2 bibliografie**.

Používatelia

Knižnice v okrese Svidník zaregistrovali **3 427 používateľov**, z toho v PK 2546, v MsK Giraltovce 269 a v obecných knižniciach 512 používateľov. Percento používateľov z počtu obyvateľov v okrese činilo **16,30%**.

V porovnaní s rokom 2013 v okrese Svidník vzrástol počet registrovaných používateľov o 87.

Z celkového počtu používateľov bolo registrovaných **1 741 detí do 15 rokov v okrese**, čo **predstavuje 50,80 %**. V obecných knižniciach deti do 15 rokov predstavujú **78,10 %**.

Knižnice v okrese Svidník spolu evidovali **37 833 návštevníkov**, z toho bolo 6 099 návštevníkov podujatí.

Ďalšie činnosti

K ďalším aktivitám v knižniciach patrilo aj organizovanie **vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí pre verejnosť**. V roku 2014 sa v knižniciach uskutočnilo **213 podujatí**, z toho v PK 174 a 27 v MsK Giraltovce.

Informačné technológie

Knižnice v okrese Svidník zabezpečovali prístup k informačným zdrojom prostredníctvom PC. Celkový počet PC v okrese bol 34, z toho prístupných pre verejnosť s pripojením na internet 17.

Podduklianska knižnica vlastní 21 PC s pripojením na internet, z toho bolo 9 prístupných pre verejnosť, MsK Giraltovce slúži 10 PC, z toho 8 je prístupných pre verejnosť. MsK v Giraltovciach a Obecná knižnica Okružle využíva program KIS MaSK.

Zamestnanci knižníc a hospodárenie

V roku 2014 zabezpečovalo činnosť knižníc v okrese Svidník po prepočítaní **19,13 zamestnancov**, z toho v PK 17, v MsK Giraltovce 1. V roku 2014 v okrese Svidník vykonávalo v obecných knižniciach knihovnícku činnosť 1,13 zamestnancov. Obecné knižnice zamestnávali pracovníkov aj na dohodu v prepočte je to 1,22.

V roku 2014 výdavky **na hlavnú činnosť v knižniciach** okresu činili spolu **288 677 €**. Výdavky na mzdy v okrese z toho predstavujú sumu 143 495 € a náklady na pracovníkov na dohodu činili 421 €.

Knižnice v okrese Svidník v roku 2014 poskytli **finančné prostriedky na nákup KF v celkovej výške 9 564 €** (o 1294 € menej), z toho PK Svidník 8 358 €, MsK v Giraltovciach 1118 € a obecné knižnice 88 €.

Tržby získané od čitateľov boli prijaté vo výške **13 214 €**.

Finančné prostriedky získané **grantom alebo darom** v okrese Svidník predstavujú čiastku **12 251 €**.

KNIŽNICE V OKRESE STROPKOV

V okres Stropkov bolo 27 verejných knižníc, z toho 4 knižnice boli fungujúce. Stagnujúcich knižníc bolo 23, z toho stagnujúcich do 5 rokov boli 2 knižnice .

V okrese Stropkov evidujeme:

- **1 Mestskú knižnicu v Stropkove**
- **3 obecné knižnice s neprofesionálnymi zamestnancami**

Počet obyvateľov: a) spolu **okres** 12 255 (bez stag. knižníc)

b) **okresného sídla:** 10 837

c) v **obciach** okresu 1 418 (bez stag. knižníc)

Počet obecných knižníc spolu: 3, z toho:

a) profesionálnych: 0

b) neprofesionálnych: 3

c) stagnujúcich: 23

Počet knižníc, ktoré v roku 2014 stagnovali: 2 (Ock Havaj, Baňa)

Podduklianska knižnica vo Svidníku dopĺňala, nahrádzala v obciach tohto okresu chýbajúce knižnično-informačné služby pojazdnou knižnicou - **BIBLIOBUSOM**, a to v **27** obciach okresu Stropkov.

Knižničný fond

Celkový stav KF v okrese Stropkov k 31.12.2014 bol **47 413 kn.j.**, z toho v MsK Stropkov 36 834 kn.j. a v obecných knižniciach 10 579 kn.j.

Počet kn.j. na 1 obyvateľa v okrese činí **3,87 kn.j.** (z počtu **12 255 obyvateľov**). Na 1 používateľa pripadá **52,6 kn.j.**

V roku 2014 si samostatne nakúpila literatúru Mestská knižnica v Stropkove, a to 47 kn.j. vo výške 791 €. V porovnaní s rokom 2013 na KF sa použilo o 35 € viac.

Ročný prírastok KJ v okrese Stropkov činil 100 kn.j. (o 90 menej), a to v MsK Stropkov - kúpou 47 a darom 53 kn.j.

Úbytky kn.j. v roku 2014 neboli zaznamenané žiadne. V roku 2014 nebola zrušená žiadna obecná knižnica, ale stagnovali 2 knižnice Ock Havaj a Baňa. V okrese Stropkov knižnice odoberali 27 titulov periodík v 28 exemplároch. Celkovo k 31.12.2014 bolo automatizované spracovaných **34 869 kn.j.**, a to v MsK Stropkov, kde využívajú program Libris.

Výpožičky

V roku 2014 v okrese Stropkov bolo **vypožičaných 49 456 kn.j. (o 2 194 viac)**, z toho 48 974 kn.j. v MsK Stropkov a v neprofesionálnych knižniciach 482 kn.j.

Na 1 obyvateľa v okrese Stropkov pripadá **4,03 výpožičiek a na 1 používateľa 54,89** výpožičiek.

Prostredníctvom **MVS** si zabezpečila dokumenty z iných knižníc MsK v Stropkove v počte 213 kn.j. **Prezenčné výpožičky** evidovala MsK, a to 23 694 kn.j.

V porovnaní s rokom 2013 sa v okrese Stropkov zlepšili ukazovatele v počte zaregistrovaných používateľov o 32 a taktiež aj vo výpožičkách o 2 194.

V okrese je 1 mestská knižnica, činnosť 3 obecných knižníc stropkovského okresu je obmedzená iba na základné výpožičné služby a vedenie základnej knižničnej evidencie. Stagnujúce knižnice (23) sú preto v okrese nahrádzané **bibliobusom, v okrese Stropkova zabezpečuje KIS v 27 obciach.**

Používatelia

V okrese Stropkov bolo registrovaných **901 používateľov**, z toho v MsK 847 a 54 používateľov v neprofesionálnych knižniciach. **V roku 2014** v okrese Stropkov bolo zaevidovaných o **32 používateľov viac** ako v roku 2013.

Percento používateľov z počtu obyvateľov v okrese predstavuje **7,35**.

Z celkového počtu 901 používateľov bolo zaregistrovaných **310 detí do 15 rokov**, čo činí 34,41 %.

Knižnice v okrese Stropkov spolu zaevidovali **23 063 návštevníkov (nárast o 1 808)**, z toho v MsK Stropkov 22 779 návštevníkov, v OčK 284. Na podujatiach sa v knižniciach celkovo zúčastnilo **5 887 návštevníkov (nárast o 1 627)**.

Ďalšie činnosti

MsK v Stropkove uskutočnila **86 vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí pre verejnosť (5 887 návštevníkov)**, z toho 20 informačných výchov.

MsK V Stropkove vypracovala **15 rešerší**.

Informačné technológie

Počet PC v okrese Stropkov je 12, z toho pripojených na internet pre verejnosť 8, a to v MsK Stropkov. Obecné knižnice okresu Stropkov nevyužívajú PC vo svojich službách.

Zamestnanci knižníc a hospodárenie

V roku 2014 zabezpečovalo činnosť knižníc v okrese Stropkov v prepočte **5.38 zamestnancov**, z toho v MsK Stropkov 5.25 a 0,13 zamestnancov v neprofesionálnych knižniciach. Prepočítaný počet pracovníkov na dohodu bol 0.05.

Transfery na činnosť knižníc v okrese z rozpočtu obce (mesta) boli v hodnote **64 441€**, v MsK Stropkov 63 862 €, v OčK 579 €.

Knižnice v okrese Stropkov v roku 2014 poskytli **finančné prostriedky na nákup KF v celkovej výške 791 €**, a to MsK Stropkov, OčK nevyčlenili žiadne financie z rozpočtu na nákup KF. **Výdavky na mzdy zamestnancom činili 34 738, náklady na pracovníkov na dohodu 200 €.**

ODDELENIE AKO HO (NE)POZNÁTE

V tejto rubrike oddelenie bibliografie a regionálnej literatúry, postupne predstavuje rozličné typy regionálnych dokumentov s ich stručnou charakteristikou a využiteľnosťou pre každého, kto chce hlbšie poznať nádherný poddukliansky región, jeho históriu a súčasnosť, jeho malebné zákutia, ktoré sa snúbia s pohostinnosťou a láskavosťou ľudí v tomto regióne. Veríme, že si ctený čitateľ nájde cestu do knižnice a načerpá a prehĺbi si svoje vedomosti o tomto regióne aj prostredníctvom uvedeného knižničného fondu.

ZBORNÍKY O REGIÓNE SVIDNÍK

Jubilejné publikácie

Pokračujeme v predstavovaní jubilejných publikácií, ktoré boli vydané pri príležitosti prvej písomnej zmienky v jednotlivých obciach okresu Svidník. V roku 2002 oslávili okrúhle výročie svojho vzniku štyri obce, a to: Kečkovce, Rakovčik, Valkovce a Vyšná Pisaná.

Pri príležitosti 430. výročia prvej písomnej zmienky vyšla v roku 2002 v ukrajinskom jazyku publikácia pod názvom Kečkivci – 430- Kečkovce 1572-2002. Zostavil ju Prípravný výbor osláv Kečkovce 430 vďaka finančnej podpore Poľovníckeho združenia Kalinec, Lesného spoločenstva Beskal Kečkovce, HOMI-Michal Horkavý Tatrasvit Svit a ďalších sponzorov. V Kečkovciach k najrozšírenejším patrí rod Bačových, z tohto rodokmeňa pochádza o. i. aj známy a významný ukrajinský spisovateľ a pedagóg Juraj Bača, Ivan Bača, pedagóg a kultúrno-osvetový pracovník a Michal Bača, bývalý riaditeľ Obchodnej akadémie v Prešove. V r. 1962 žil v obci 116-ročný Fedor Gajdoš, ktorý vtedy patril možno k najstarším obyvateľom v Československu, bol pradedom Juraja Baču.

V tom istom roku si obec Rakovčik pripomenula 430. výročie prvej písomnej zmienky o. i. vydaním publikácie Rakovčik 1572-2002 : z histórie obce, ktorej autorom je Patrik Derfiňák a Róbert Hriž. Publikácia vyšla v rámci grantovej úlohy VEGA č. 1/9214/02. O jej vydanie sa pričínili viacerí sponzori. V kapitole Z kroniky obce vyberáme niektoré zaujímavosti: v obci sa nachádza gréckokatolícky chrám, ktorý pochádza z prvej polovice 19. storočia. Je zasvätený Panne Márii - Ochránkyni. V Rakovčíku dlhé roky pôsobila učiteľka Zuzana Varcholová, ktorá sa naplno venovala kultúrnemu povzneseniu obce. Ako prvá spracovala kroniku obce, ktorú viedla celých 30 rokov. Úspešne viedla Miestnu ľudovú knižnicu, ktorej

bol v roku 1983 udelený titul Vzorná ľudová knižnica. Z obce pochádza napr. Milan Baka, nositeľ Striebornej plakety prof. Janského, Ján a Ladislav Štefanišinovci, laureáti Makovickej struny z roku 1995, hudobník Ladislav Macko a mnoho ďalších zaujímavých osobností.

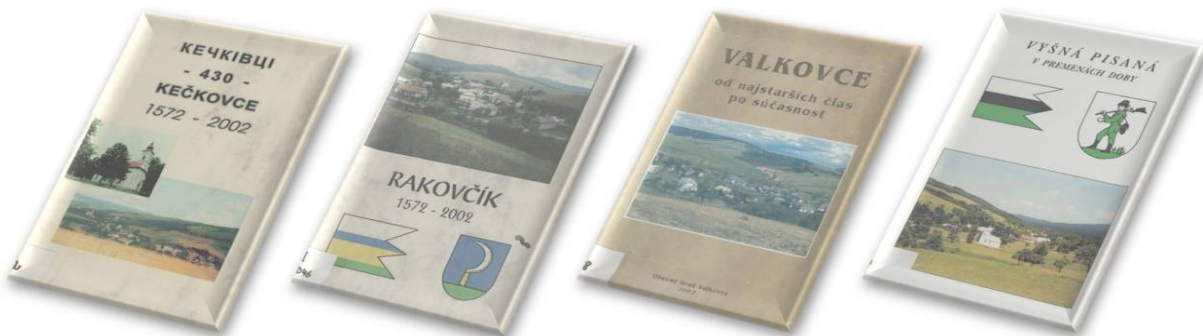
Obecný úrad vo Vyšnej Pisanej vydal v roku 2002 pri príležitosti 400. výročia prvej písomnej zmienky publikáciu **Vyšná Pisaná v premenách doby**, bolo to už 3. upravené vydanie. Autorom publikácie je Peter Ignác. V druhej svetovej vojne bola obec ťažko postihnutá, tankový útok (25.10.1944), ktorý sa zmenil na najväčšiu tankovú bitku na území Slovenska a nemecké delostrelectvo, ktoré ostreľovalo nástupný priestor vojsk Červenej armády (ČA), zmenilo Vyšnú Pisanú na ruiny. V roku 1945 bolo v obci exhumovaných 481 padlých vojakov ČA, pochovaní sú pri Pamätníku sovietskej armády vo Svidníku. Z obce pochádza Ivan Vanat, pedagóg, kandidát historických vied. Ako historik sa špecializuje na históriu zakarpatských Ukrajincov. Jeho najvýznamnejšou prácou je dvojzväzková publikácia *Narisy novitňoji istoriji ukrajinciv Schidnoji Slovaččyny*.

Valkovce od najstarších čias po súčasnosť je názov publikácie, ktorú vydal Obecný úrad vo Valkovciach pri príležitosti 620. výročia prvej písomnej zmienky. Autorom publikácie je Jozef Choma. Z knihy vyberáme niekoľko zaujímavostí: V roku 1960 začal v obci pracovať divadelný krúžok pod vedením riaditeľa školy Michala Červeňáka. V tom istom roku v obci pracovalo aj Osvetové zariadenie. Vo Valkovciach sa nachádza gréckokatolícky chrám z roku 1750 zasvätený sv. Lukášovi. Matriky sú vedené od roku 1830.

Uvedené publikácie sa nachádzajú v oddelení bibliografie a regionálnej literatúry Podduklianskej knižnice vo Svidníku. Veríme, že poslúžia cteným čitateľom a ostatným záujemcom pri štúdiu a poznávaní regionálnych dejín našich obcí, ktoré, aj keď sú počtom obyvateľov malé, majú svoje bohaté dejiny, kultúru, tradície, významné osobnosti, udalosti a turistické zaujímavosti.

pokračovanie v ďalšom čísle

Emília Kudlová

Regionálne osobnosti

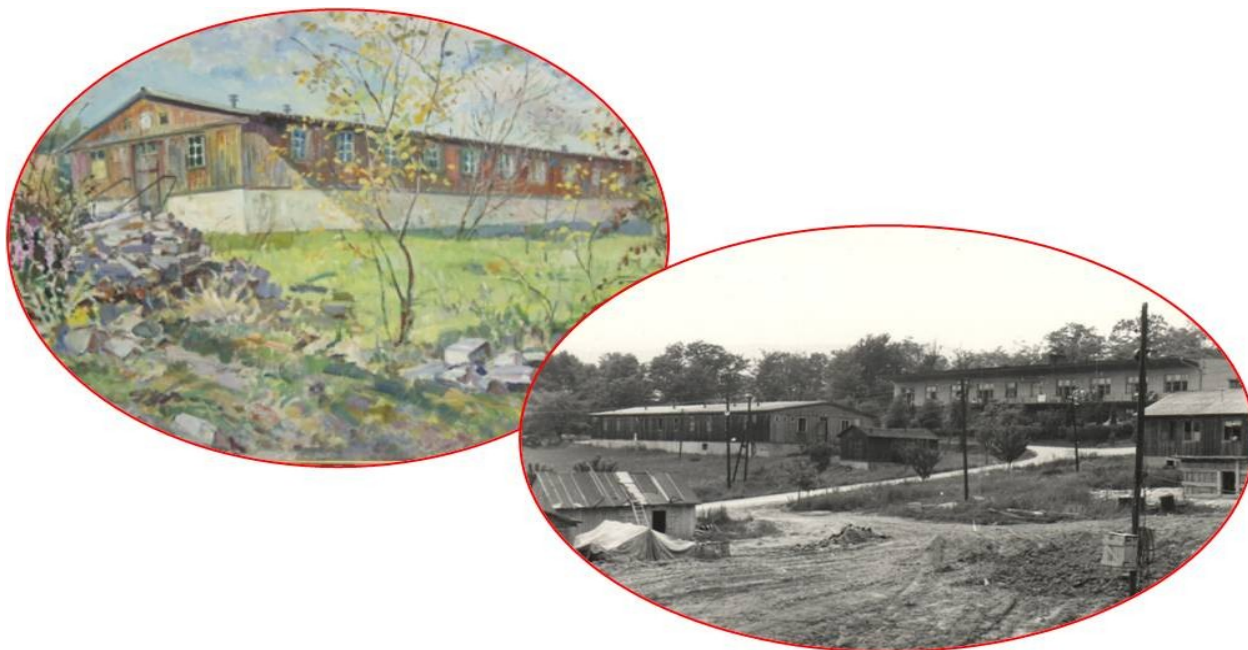
Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojim menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im **REGIONÁLNE OSOBNOSTI**. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatelnú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej predstavujeme osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

Miron Pribula (1917-1983)

Prvý povojnový a dlhoročný lekár v okrese Svidník

Narodil sa 9.6.1917 vo Vyšnom Orlíku v rodine učiteľa. Po skončení základnej školy študoval na Evanjelickom kolégiu v Prešove, ktoré ukončil maturitou. V štúdiu pokračoval na Lekárskej fakulte Univerzity Jana Amosa Komenského v Bratislave. V r. 1943 sa stal lekárom. 1. mája 1945 nastúpil ako prvý lekár vo Svidníku. Celý svoj plodný život zasvätil zdravotníctvu a nášmu podduklianskému regiónu. Mal veľkú zásluhu na výstavbe Nemocnice s poliklinikou vo Svidníku v r. 1963. Ako jeden z mála lekárov prežil útrapy druhej svetovej vojny, ale najmä povojnové obdobie spolu s obyvateľmi tohto regiónu. V jednej osobe ako šofér - lekár, asistent, zdravotno-osvetový pracovník a ekonóm s mladíckym elánom sa púšťal do riešenia veľmi nepriaznivej a zložitej zdravotnej situácie. Veľkú pozornosť venoval najmä boju proti infekčným chorobám a zníženiu perinatálnej a dojčenskej úmrtnosti. Jeho spomienky na toto obdobie a zrod zdravotníctva v okrese Svidník boli publikované v zborníku spomienok **Šljach do voli** (Cesta k slobode), ktorý vydalo Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku v r. 1966. Jeho spomienky v uvedenom zborníku sú uverejnené pod názvom **I dyvytsja bulo važko** (Pozerat' sa bolo ťažké, s. 433-435). Z nich vyberáme: „Vo Svidníku som začal pracovať v máji 1945 ako jediný lekár v celom okrese. Prišiel som tu na základe rozhodnutia riaditeľa prešovskej nemocnice MUDr. Rojkoviča. Dekrét na menovanie okresného lekára som dostal od veliteľa zdravotnej služby SNR v Košiciach. Pred príchodom do Svidníka som pracoval ako vojenský lekár v Dolnom Kubíne, a neskôr v Ružomberku, odkiaľ som bol demobilizovaný. Práce na novom pôsobisku (rozumej vo Svidníku, pozn. aut.) bolo veľmi veľa, ale o podmienkach radšej nehovorím. Nechcelo sa mi veriť, že vo Svidníku vtedy nebolo skoro žiadneho privátneho ubytovania. Človek sa na každom kroku stretával s obhorenými a rozbitými domami, s rozvalinami domov, ktoré pôsobili odstrašujúco... Okresný národný výbor (ONV) bol umiestnený v terajšej budove múzea ukrajinskej kultúry. Jeho predsedom bol súdruh Sučko, tajomníkom

súdruh Masica. V týchto priestoroch bola ešte umiestnená tlačiareň, toto všetko bol ucelený komplex budovy. Ľudia sa pomaly vracali z evakuácie a z lesov. V budove starej školy bol umiestnený dezinfekčný prístroj. Na križovatke stál milicionár (občan Pančišin z Ladomirovej, zrejme Pasnišin, pozn. aut.), ktorý dňom i nocou informoval vracajúcich sa obyvateľov o tom, že majú ísť na hygienickú procedúru. Neskôr tento prístroj sa presúval z obce do obce, aby pomohol obyvateľom zbaviť sa nečistôt a rôznych chorôb. Preventívnu hygienickú očistu organizoval vedúci oddelenia epidemiologických služieb SNR MUDr. Sóbel. Transportné zásoby neboli. Trochu lepšia situácia nastala, keď vojenské veliteľstvo nám pridelo auto „Tatrovka“ pre transport osôb, potravín, obuvi. Neskôr boli do okresu pridelené dve autá – jedno pre ONV, a druhé „Populár“ dostal lekár. Neskôr sme dostali ešte sanitné auto, ktoré obsluhoval sám lekár. Pacienti po poskytnutí prvej odbornej lekárskej pomoci boli prevezení do Bardejova. Často sa stávalo, že pomoc chorému pre nedostatok transportných zásob bola poskytnutá neskôr alebo vôbec ju nedostal. Napríklad v okrese bolo mimoriadne veľa mín. Ľudia denne trpeli na následky tejto strašnej zbrane, ale všetkým pomôcť nebolo v praktických silách lekára. Preto sme sa rozhodli zavolať špecialistov na vyberanie mín. Obväzový materiál sme zo začiatku dostávali z miestnych zásob (vojenské zásoby, bielizeň, košele a pod.). Lekárovi pomáhala jedna zdravotná sestra. Ordináciu sme premiestnili do obnoveného domu, v ktorom neskôr bola lekáreň, v ktorej pracoval magister farmácie Broš (priezvisko mohlo byť aj Brosch, pozn. aut.), ktorého som zabezpečil ako lekárnik pre Svidník. Nová ordinácia bola vybavená veľmi skromne: stôl, stolička a nosítka. V tom období náš okres navštívil vedúci Československého Červeného kríža spolu s generálom L. Svobodou a novým tajomníkom L. Boreckým. Vtedy sme veľmi srdečne poprosili generála Svobodu, aby pomohol zabezpečiť pre Svidník nemocnicu. A skutočne veľmi rýchlo bola

postavená dočasná drevená nemocnica, ktorá bola pokrytá lepenkou. Nemocnica bola daná do užívania 1.2.1947, mala 40 lôžok. Riaditeľom sa stal MUDr. Kováč, s ktorým pracoval ešte sekundant. Operačná sála bola vybavená posuvným röntgenom. Niekoľko mesiacov tu pracoval MUDr. Farkaš a niekoľko rokov MUDr.

Machálek, ktorý neskôr musel z istých príčin odísť, hoci sa o ňom hovorilo, že mal zlaté ruky. Na jeho miesto nastúpil MUDr. Puszta, ktorý tu zaviedol najmodernejšie metódy v československej chirurgii. V r. 1951 bol daný do užívania pavilón pre liečbu tuberkulózy s oddeleniami: interným, chirurgickým, detským a pôrodnickým. Na internom odd. pracovali: MUDr. Sekan, Zmorayová a Novák. Moderné diagnostické metódy tu zaviedol MUDr. Hoffman, v ktorých pokračoval MUDr. Grigliak. V detskom oddelení bolo niekoľko vedúcich. Dlhší čas tu pracoval MUDr. Šaláta a Benda. Ich pričinením a starostlivosťou náš okres mal najmenšiu úmrtnosť dojčiat v Československu. Významné úspechy dosiahol vedúci interného oddelenia MUDr. Knepo, ktorý bol úspešným chirurgom. V pavilóne okrem oddelení boli ešte umiestnené barakové domy pre pracovníkov nemocnice a moderné domy, a tiež sa urobilo oplotenie areálu nemocnice. V r. 1953 bolo dané do užívania zdravotné stredisko v Krajnej Poľane, v r. 1963 poliklinika vo Svidníku s administratívnou budovou“. Zo spomienok MUDr. Pribulu vyplýva, že bol skutočným pamätníkom zrodu prvej nemocnice vo Svidníku a rozvoja zdravotníctva v podduklianskom regióne. S dôverou a úctou k nemu prichádzali nielen pacienti, ale aj obyvatelia mesta i okolia často krát pre dobré slovo a radu. Okrem lekárskej praxe Miron Pribula dlhé roky pracoval ako poslanec Mestského národného výboru (MsNV) a člen rady MsNV vo Svidníku, bol vedúcim ONV – odboru zdravotníctva i okresným hygienikom. Rodný kraj mu silne prirástol k srdcu, a preto v ňom nezostal zabudnutý. Zomrel 7.3.1983 v Prahe. Pochovaný je vo Svidníku, kde je po ňom pomenovaná jedna z ulíc (ulica MUDr. Pribulu).

Emília Kudlová

Použitá literatúra

Kudlová, Emília: Miron Pribula (1917-1983) / PK. In: Kultúrnik.- Roč. V, č. 3 (1999), s. 3.- V rubrike Osobnosti regiónu.

Pribula, Miron: I dyvytysja bulo važko /Myron Pribula. In: Šljach do voli : zbirnyk spohadiv i dokumentiv pro nacional'no-vyzvol'nu borot'bu ukrajins'koho naselennja Čechoslovaččyny proty fašyzmu v 1939-1945 rr. Bratislava ; Prešov : Slovenské pedagogické nakladateľstvo ; Odbor ukrajinskej literatúry v Prešove, 1966.- s. 433-435.

Z pera našich čitateľov

Napísali ste nám:

HLAS PAMÄTI - CENNÁ PUBLIKÁCIA MICHALA ŠKURLU

Koncom roka 2014 vyšla pamätihodná publikácia Hlas pamäti („Holos pamjati“). Autor Michal Škurla, rodák z Ladomírovej pri Svidníku, predstavuje v nej 58 osobností Rusínov-Ukrajincov Slovenska, ktorí v čase rôznych dejinných udalostí svojimi činmi snažili sa chrániť svoj národ, jeho kultúru a tradície. Napriek tomu, že za svoj život zažili represálie, fyzický a psychický útlak, ako aj prenasledovanie zo strany vládnucich režimov za národnostnú angažovanosť, vo svojom boji sa nevzdávali. Patria k nim cirkevní dejatelia, pedagógovia, spisovatelia, básnici a iní intelektuáli, ktorí žili v rôznych historických obdobiach a v rôznych spoločensko-politických podmienkach. Práve charakteristika jednotlivých historických etáp, politické zmeny a vonkajšie okolnosti ovplyvňujúce formovanie kultúrno-spoločenského života Rusínov-Ukrajincov východného Slovenska dopĺňujú toto vysokohodnotné dielo.

M. Škurla pri napísaní tejto, v poradí už štvrtej svojej knihy, okrem 55. literárnych prameňov použil materiály z rôznych časopisov, internetu, ba aj rozhovory so žijúcimi súčasníkmi. K najvýznamnejším osobnostiam svojej publikácie zaraďuje autor Adolfa Dobrianskeho (1817-1901) politika, kultúrneho činiteľa, významného dejateľa slovanského hnutia v Rakúsko-Uhorsku, poslanca Uhorského snemu, ktorého prejavy na tú dobu boli veľmi smelé, progresívne, tak zo sociálneho, ako aj z národnostného aspektu. Počas jeho života bol naňho dvakrát spáchaný neúspešný atentát, v rokoch 1887-1898 žil v exile v tirolskom meste Innsbrucku pod policajným náhľadom. Pochovaný je v Čertižnom pri Medzilaborciach.

Najstaršou osobnosťou v uvedenom knižnom diele je Michal Manujil Oľšavský (1700-1767), významný cirkevný dejateľ, osvietenec, biskup. Jeho zásluhou význam Mukačevského biskupstva v 18. storočí značne vzrástol. V Mukačeve M. M. Oľšavský založil bohosloveckú školu. Spolu s ďalšími mukačevskými biskupmi Ioanom Bradačom (1732–1772) a Andrejom Bačinským (1732–1809) svojou činnosťou prejavovali humanizmus a nacionálny patriotizmus navzdory nátlaku maďarských čelných predstaviteľov rímskokatolíckej cirkvi.

Medzi uvedenými osobnosťami sú aj takí, ktorých korene siahajú do svidníckeho okresu, ako napríklad Emil Nevický, spoločensko-kultúrny a cirkevný činiteľ, organizátor Ruskej Národnej Rady v Starej Ľubovni (1918), ktorý sa narodil v roku 1878 v Šemetkovciach v rodine gréckokatolíckeho kňaza. Bol manželom ukrajinskej spisovateľky Iriny Nevickej - na jej počesť sa každoročne koná sviatok poézie žien recitátoriek „Struny srdca“, ktorého organizátorom je Ústredná Rada Zväzu Rusínov-

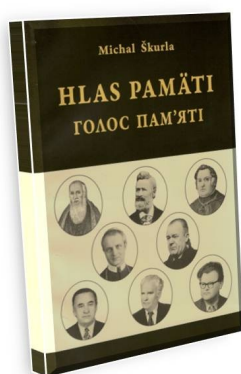
Ukrajincov v Prešove. Ďalším v poradí je pedagóg, básnik, spisovateľ, literárny historik Jozef Šelepec (1938, Ladomírová), ktorý v 60. rokoch 20. st. pracoval na katedre Ukrajinského jazyka a literatúry FF UPJŠ v Prešove. Na podnet prešovských a košických nomenklatúrnych kádrov nebol dopustený k obhajobe kandidátskej práce na Karlovej univerzite v Prahe. Po prepustení z univerzity mal zakázané pracovať v oblasti duchovnej sféry a dostal sa do zoznamu nebezpečných kontrarevolucionárov, dlhé roky nesmel publikovať. Až po úplnej svojej rehabilitácii (1990) vrátil sa na svoje pôvodné miesto. Okrem vlastnej literárnej činnosti sa vo svojej vedeckej práci orientuje na literárny vývoj zakarpatských Rusínov-Ukrajincov 19. - 20. storočia, pričom stredobodom jeho pozornosti je jazyk, osveta a dejiny. V sérii vydaní Prešovskej vedeckej knižnice uverejnil viacero cenných bibliografických ukazovateľov z karpaticistiky. Jeho súčasník profesor Juraj Bača (1932, Kečkovce), pedagóg, spisovateľ a literárny kritik prednášal ukrajinský jazyk a literatúru na FF UPJŠ v Prešove. Za účasť v kauze prenášanie ukrajinských samizdatov z bývalého ZSSR do Prešova, odkiaľ smerovali na Západ na publikovanie, bol odsúdený na 4 roky väzenia (odsedel si jeden rok). Takmer 20 rokov až do svojej rehabilitácie v roku 1990 pracoval ako šofér, pomocný robotník alebo skladník.

Svidničan Miroslav Sopoliga (1946), etnológ, historik, muzeológ a publicista je predstavený ako spoločensko-kultúrny dejateľ, ktorý celý svoj život zasvätil Múzeu ukrajinskej kultúry vo Svidníku. Ako jeho dlhoročný riaditeľ so svojimi spolupracovníkmi tvrdo, húževnate, cieľavedomé obhajovali a obhajujú jeho historický odkaz, výdobytky a pozície.

Vo Svidníku sú pochované dve významné osobnosti kultúrneho života Rusínov-Ukrajincov, a síce významný folklorista a literárny vedec Orest Zilynskyj (1923-1976) a jeho druhá manželka, akademická maliarka a spisovateľka disidentka Eva Byssová (1920-2005). Obidvaja majú dôstojné miesto v knihe Michala Škurly.

Autor tejto publikácie venoval pozornosť aj veľmi smutnej, priam absurdnej udalosti, iniciovanej miestnymi organizáciami Matice slovenskej, na základe ktorej Ministerstvo školstva SR z 15. septembra 1968 vydalo Správu, ktorá bola popudom k štrajku svidníckych učiteľov. V súvislosti s tým sa spomínajú mená vtedajších perzekučných pedagógov vo Svidníku a Stropkove, ako Štupakových, Ivana Pančuru, Jozefa Tančina, Hrinku...

Kniha Hlas pamäti vyšla vďaka finančnej podpore Svidničana PhDr. Jána Vooka, ktorý podporuje umenie a kultúru svojho rodu. Táto netradičná publikácia svojimi údajmi zároveň obohacuje a dopĺňa Vlastivedný slovník Rusínov-Ukrajincov Prešovska, ktorý vydal Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky (Prešov, 1999).

Jozef Varchol

NÁJDENÁ POVIEDKA IVANA JUHASEVIČA-SKĽARSKÉHO

Nenápadná, takmer vyľudnená dedinka Príkra v našom okrese sa pýši svojim slávnym rodákom, „ďakom z Prykry“ – prepisovateľom kníh, básnikom, výtvarníkom miniatúr a zapisovateľom folklóru Ivanom Juhasevyčom-Skľarskym, ktorý sa v nej narodil v roku 1741. Po vyštudovaní na bohosloveckej škole vo Ľvove pôsobil ako „pevcoučiteľ“ v rodnej Príkri. Od roku 1795 žil v Nevyckom pri Užhorode, kde bol „pevcoučiteľom“ a cirkevným kurátorom. Po celý svoj život zbieral a zapisoval príslovia a porekadlá, časť z nich (370) uverejnil v kalendári na rok 1809. Okrem toho zostavil zborník 245 cirkevných a svetských piesní. Vlastnoručne prepísal vyše 40 kníh, ktoré ilustroval kresbami a farebnými ornamentmi. Sú medzi nimi rukopisné irmológy (spevácke pravoslávne knihy).

Neznámu poviedku Ivana Juhasevyča „Nemylostyvoje ov stolpa byčovaňa hospoda da našeho Isusa Chrysta vo Jerusalyme“ (Nemilosrdné bičovanie pri stĺpe nášho pána Ježiša Krista) objavil pri triedení archívneho materiálu pracovník Štátnej vedeckej knižnice v Prešove literárny kritik a spisovateľ Jozef Šelepec. O svojom unikátnom náleze napísal štúdiu, ktorú uverejnil v zborníku Slované reminiscencie, venovanému Dr. H. c. doc. PhDr. Ľubici Babotovej, CSc., pri príležitosti jej životného jubilea, vydanom Filozofickou fakultou Prešovskej univerzity v Prešove koncom roku 2014. Nájdenná poviedka je napísaná v cirkevno-slovanskom jazyku a jedná sa v nej o bičovanie Krista. Je ozdobená autorovou ilustráciou. Práve táto kresba ako aj písmo poviedky pri porovnávaní s Juhasovyčovými ďalšími rukopisnými prácami jasne nasvedčuje jeho autorstvo. Prečo práve takýto námiet zaujal Juhasevyča-Skľarského? Na túto otázku Jozef Šelepec dáva jasnú odpoveď v úvode svojej štúdie, kde uvádza, že prameňom Juhasovyčovej poviedky

boli európske literárne texty zo života Ježiša Krista, ako aj scény bičovania Krista v stredovekom maliarstve v západnom katolíckom duchu, ktoré v knižných podobách sa dostali až k nám. Ďalším dôležitým prameňom hore uvedenej poviedky bola aj východná ikonopisná tvorba kultivovaná na území východných Slovanov. J. Šelepec o nájdenej poviedke ďalej uvádza, že „autor poviedky spája obidve tradície stvárnenia tejto scény do jedného celku v duchu jednoty západnej a východnej kresťanskej cirkvi“.

Ivan Juhasevyč-Skľarskyj zomrel 15. decembra 1814 v Nevyckom, kde prežil časť svojho plodného života. Pri príležitosti 200. výročia jeho smrti a 273. výročia jeho narodenia sa 18. decembra 2014 konala v Užhorode Medzinárodná vedecká konferencia, ktorú zorganizoval Zakarpatský umelecký inštitút. Na konferencii bolo prednesených 13 referátov, ktoré vyjdú v samostatnom zborníku. Bude to veľká pocta slávnemu rodákovi z nášho regiónu - „ďakovi z Prykry“.

Nadežda Varcholová

Police plné kníh

Nájdete v našej knižnici

VRKOSLAVOVÁ-ŠEVČÍKOVÁ, Mária : Veľké dobrodružstvá malého havkáča. - Bratislava : Perfekt, 2014. - 108 s.

Túžite po malom psíkovi a chcete s ním prežiť veselé dobrodružstvá? S Martinom, s jeho kamarátmi a s čokoládovým kokeršpanielom Mackom prežijete krásny rok v horárni pri lese. Spoznáte zvieratká, zoznámite sa s prácou horára i zverolekára. Môžete pátrať po stratenom psíkovi... a zažijete ešte rôzne iné šibalstvá. Príbeh dopĺňajú nádherné fotografie. Kniha poteší všetkých chlapcov i dievčatá a pochádza z pera skúsenej chovateľky psov.

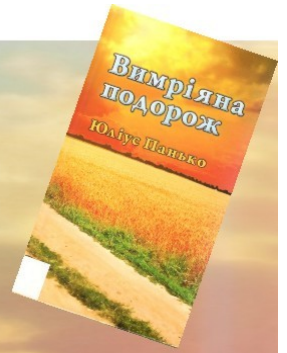

Prekopová, Jiřina : Rodina žije z lásky. Pravidlá pre láskyplné spolužitie. - Bratislava : Premedia Group, 2014. - 141 s.

Autorka vo svojej knihe predstavuje desať prikázaní, aby láska v rodine mohla prekvitať. Vychádzajú z prirodzených zákonov života, akými je rešpektovanie rodičov, ale aj poradia narodenia detí. Každý člen rodiny by mal mať miesto v jej systéme, ako aj príležitosť vyjadriť tvárou v tvár akékoľvek pripomienky. Nápad na napísanie knihy vznikol po prednáške, kde rozprávala o nezmyselnosti telesných trestov, ako aj o tom, aké kruté je deti trestať odopieraním lásky. V priebehu času sme zabudli na najužitočnejšie pravidlá harmonického spolužitia a aj keď sme sa ich nenaučili od svojich rodičov, môžeme sa k nim vrátiť. Autorka ukazuje, ako konflikty pomocou empatie spracovať a premeniť na vzájomnú lásku.

PAŇKO, Július : Vymrijana podorož - Vysnívaná cesta.
Prešov : Spolok ukrajinských spisovateľov na Slovensku, 2014. - 123 s.

V najnovšej zbierke poviedok sa autor sústreďuje na životne osudy ľudí z dobre známeho prostredia - slovensko-poľského pohraničia, ale zároveň jeho poviedky majú aj širší (nielen geografický) rozmer, pretože ide o životné osudy súčasníkov. Kniha je písaná v ukrajinskom jazyku.

BALCO, Július : Vodnícky karneval. - Bratislava : Spolok slovenských spisovateľov, 2014. - 63 s.

Rozprávkový príbeh začína nešťastnou vodníckou udalosťou, keď sa pre veľké horúčavy z Váhu vyparili všetci vodníci, okrem Čhňuchňuka, ktorý sa nevyparil preto, lebo bol samý sopeľ a neprestajne mu tieklo z nosa. Pri hľadaní ďalších vodníkov naďabil na liptovského strigôňa, ktorý mu povedal, že na Dunaji nejakí vodníci ostali. Vodník vplával do Dunaja a zažil nepríjemné udalosti, chceli ho chytiť ľudia, aby sa mu vysmievali, no napokon pri Komárne našiel malú vodníčku Ďedelku, lenže ju chytili ľudia. Sledoval ju, aby ju vyslobodil. Zažili spolu veľa príhod a od nej sa tiež dozvedel o vodníckom karnevale, teda o tom, kde nájde vodníkov. Veselú knižku dotvárajú veselé obrázky.

Nadežda Mičáková

Jazykové omyly

V tejto rubrike sa venujeme otázkam jazykovej správnosti, cudzím slovám a frekventovaným nespisovným slovám, ktoré uvádzame spisovným náprotivkom, vychádzajúc z diela Krátky slovník slovenského jazyka, Bratislava 2003 a Príručka slovenského pravopisu pre školy a prax, Bratislava, 2005.

Súpis vybraných nespisovných slov a jeho vhodnejší ekvivalent

Namiesto nevhodných výrazov:

mať otázku na niekoho
aloe (gréc.)
botník (čes.)
jeden nikdy nevie
nápodobne (čes.)
pozbierať
pre túto chvíľu
to nevadí
moc pre ňu znamenáš
čabajská klobása
ďaleko viac
dvestý
dvetisíci

Zvoľme správne slová, slov. spojenia :

mať otázku k niekomu
aloe
topánkovník
ktože ho (tam) vie
podobne
pozberať(úrodu)
na túto chvíľu
to nič, nič to
veľa pre ňu znamenáš
čabianska klobása
omnoho viac, oveľa viac
dvojtý
dvojtisíci

L. Očipková

Viete, že... Viete, že...

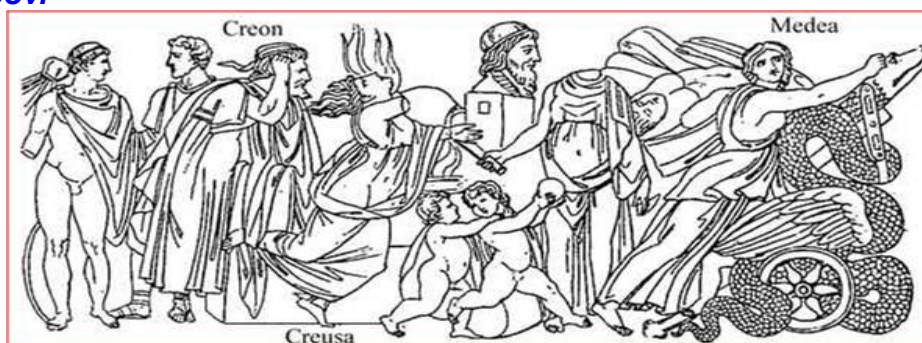
- ◆ **felibrista, feliber** /franc./ člen skupiny spisovateľov snažiacich sa udržať a obrodiť ľudovú reč a kultúru
- ◆ **filológia** /gréc./ veda o národných jazykoch a literatúrach
- ◆ **foliant** /lat./ kniha veľkého formátu; veľká hrubá kniha
- ◆ **formalizmus** /lat./ v literatúre smer popierajúci význam ideového obsahu diela a vyzdvihujúci formu diela
- ◆ **funerál** /lat./ zbierka pohrebných piesní
- ◆ **Genezis** /gréc./ prvá kniha Mojžišova, ktorou sa začína biblia a ktorá opisuje stvorenie sveta
- ◆ **genológia** /gréc./ odbor literárnej vedy zaoberajúci sa problematikou, výskumom a triedením literárnych druhov a žánrov
- ◆ **germanikum** /lat./ každé dielo vytlačené alebo vydané v Nemecku v akomkoľvek jazyku; každé dielo v nemčine bez ohľadu na miesto vydania a národnosť autora; každé dielo nemeckého autora bez ohľadu na miesto vydania a jazyk, v ktorom je napísané; každé dielo týkajúce sa Nemecka a Nemcov bez ohľadu na autora, jazyk a miesto vydania
- ◆ **germanistika** /lat./ veda o jazyku, literatúre, histórii a kultúre germánskych národov, najmä národa nemeckého
- ◆ **glosovať** /gréc./ pripájať poznámky, vysvetlivky, glosy k textu, k literárnemu dielu a pod.

Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia

V tejto rubrike na pokračovanie uverejňujeme tzv. výrazy (frazologizmy), ktoré prekonal tisícročia a používame ich dodnes aj v hovorovej reči.

GLAUKÉ

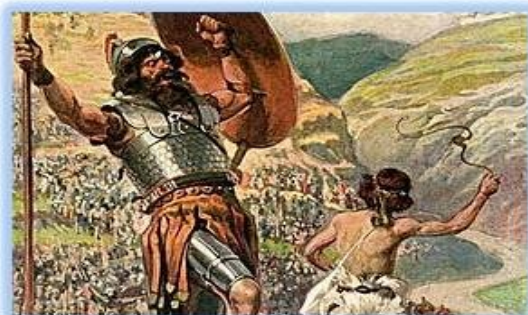
Ženám hrdinovia obvykle imponujú: preto nie div, že mladá Glauké sa do slávneho vodcu Argonautov lásóna, ktorý bol okrem toho krásny muž, na prvý pohľad zaľúbila. lásón to využil a prehovoril ju, aby sa za neho vydala; viac ako na nej mu však záležalo na tom, aby si jej prostredníctvom zabezpečil nasledovníctvo na korintský trón. Keď dal kráľ Kreón k ich svadbe súhlas, lásónova manželka Médeia zasiahla: poslala Glauké nádherné rúcho napustené jedom a drahý diadém, ktorý jej zovrel hlavu ako medená obruč. Týmto darom zahubila i Kreóna; keď objal umierajúcu dcéru, jed z jej rúcha mu vnikol do tela a usmrtil ho. V niektorých verziách mýtu o Argonautoch a ich dramatických spracovaniach sa Glauké nazýva Kreúsa. *Jej diadém prešiel ako „medená obruč“ do prísloví: zvierá hlavu obmedzencov.*

<http://www.mlahanas.de/Greeks/Mythology/Creusa.htm>

GOLIÁŠ

Goliáš bol slávny biblický obor vysoký viac než štyri metre. Mal mosadznú prilbu, drôtenú košeľu, mosadzné stehenné brnenie, mosadzné brnenie na prsiach a chrbte a ohromne veľkú kopiju. Vyzýval k osobnému súboju ktoréhokoľvek prieborníka Izraelcov, pokiaľ sa neobjavil chlapec Dávid vyzbrojený iba piatimi okruhliakmi, prakom a svojou vierou v Boha Izraelu. Jeden okruhliak stačil. Udrel obra do čela a zabil ho. Dávid mu potom zoťal hlavu. Pre niekoho Goliáš znamená iba neohrabaného nemotoru, predsa však dosahoval pred stretnutím s Dávidom výborných výsledkov. *Goliáš – kto vyniká veľkou postavou, silou.*

<http://www.noticias.jwbrosers.org/peritos-escavam-terra-em-david-e-golias/>

Použitá literatúra:

Mičáková, Nadežda. 1997. *Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia I. : výberová bibliografia*. Svidník : Podduklianska knižnica, 1997. 39 s. ISBN 80-85147-25-4.

Čas na zábavu

Zasmejme sa

Telefonuje Klára priateľke, ktorá pracuje v knižnici:

"Počúvaj, nemohla by si mi požičať aspoň dvadsať, alebo radšej tridsať kníh."

"Tridsať kníh? Prečo nie. A akých?"

"To je úplne jedno, len aby boli dosť odborné. Čo ja viem, z medicíny, filozofie, archeológie"

"Čo ťa pochytila chuť vzdelávať sa?"

"Ale prosím ťa, na to nemám čas. Ale zajtra príde ku mne na návštevu jeden inteligent a ja nemám doma žiadnu knihu."

Do obrazca dopĺňajte čísla od 1 do 9. V každom riadku, stĺpci alebo vo vnútornom štvorci 3x3 (zvýraznenom hrubými čiarami) musia byť všetky čísla od 1 do 9. Žiadne číslo sa v riadku, stĺpci ani vo štvorci 3x3 nesmie opakovať.

SUDOKU

		1	2	3			4	
2	6	4	5	7		9		
	3		8			5	2	1
	7	3	1		5	4	6	
	1		9	6				
4			7		3	1		
				9	2		1	7
3	9		6		8	2		4
		2					3	9

6	2				3	1		
			1	5				4
	8		9	2	6			5
5	3	1		4	7			9
8	6		3		5	4		
						5	3	2
				3	2			1
2		8		1				
		7					8	

**Poddukliansky knihovník vydáva Podduklianska knižnica vo Svidníku,
8. mája 697/55, 089 01 Svidník, <http://www.podduklianskakniznica.sk/>,
e-mail: metodika.sk@gmail.com, tel.: 054 7882191. Zodp. red.: Mgr.
Kamil Beňko. Zostavila: Bc. Ľudmila Očipková, Nadežda Mičáková**